

عنوان مقاله:

بررسی چپستی و چندی آسمان در اشعار مسعود سعد سلمان، انوری و نظامی

محل انتشار:

اولین همایش بین المللی فرهنگ و ادبیات فارسی (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 32

نویسندگان:

رحمان زارع - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز

محمدحسین کرمی - استاد زبان و ادبیات فارسی و عضو هیات علمی دانشگاه شیراز

خلاصه مقاله:

از دیرباز برای انسان سوال بوده است که آسمانی که بالای سر اوست چپست و از چه جنسی است یا چند طبقه است؛ این پرسش چنان ذهن بشر را مشغول خود کرده بوده است که نه تنها دانشمندان علم نجوم و ستاره شناسان، بلکه حتی ادیان نیز در آن باره سخن گفته اند. از کسانی که به این مسئله پرداخته اند شاعران هستند. آن ها در ادبیات فراوانی از تعداد طبقات، جنس، رنگ و حتی چگونگی ساخته شدن و آفرینش آسمان ها سخن گفته اند. اما نکته ای که قابل توجه است اختلاف نظر ایشان در بیان تعداد و جنس آسمان هاست. حتی آسمان در شعر آن ها با رنگ های متفاوت و متعددی بیان شده است. در شعر فارسی آسمان ها بیشتر هفته گانه و نه گانه معرفی شده اند اما گاه در ابیاتی نیز تعداد طبقات آسمان ها با اعداد دیری بیان شده است. گاه حتی یک شاعر در اشعار خود، تعداد طبقات افلاک را متفاوت معرفی کرده است. یا در بیان جنس آسمان گاه از دود و گاه از آب و گاه از شیشه و ... سخن گفته اند و آسمان را گاه سبز و گاه نیلوفری و گاه کبود و ... معرفی کرده اند. در این پژوهش با بررسی اشعار انوری، نظامی و مسعود سعد سلمان، که خود از دانشمندان علم نجوم نیز بوده اند و با مراجعه و استناد به آثار مهم نجومی، چندی و پیوستی و رنگ آسمان ها را بررسی کرد ه و روشن کرده ایم که در شعر این سه تن، با در نظر گرفتن خاستگاه های اندیشگانی و دینی و فرهنگی، می توان طبقات افلاک را از چهار فلک تا نه فلک در نظر گرفت. همچنین روشن کرده ایم که در شعر این سه، جنس آسمان از آب، بخار، دود، شیشه و بعضی فلزات دیگر معرفی شده است و آن ها آسمان را گاه با رنگ های متفاوتی چون سبز، فیروزه ای، نیلوفری، کبود، لاجوردی و ... و گاه با رنگ اشیایی چون مینا، آینه و پارچه پرنیان توصیف کرده اند.

کلمات کلیدی:

تعداد افلاک، طبقات آسمان، جنس آسمان، رنگ آسمان، آسمان در شعر فارسی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1765298>

